

۱ شباط ۱۳۳۹ - ۱۹۲۳

صافی ۶۹ - ۳

در دنجی جلد

کتابخانه

تاریخ

قورنولادہ بلدہ لریمز

آلاشہر

قورنولان بلدہ لریمز ایچندہ « آلاشہر » تاریحا
بو یوک بر قیمتی حائرہ . « آلاشہر » ک ایک
دفعہ عثمانی نورکارینک آلہ کببہ ، غازی

نقط موقیتی آندرونیقوس تأمین ابتد . سرای
آنسز باصدی ، بابسی امپراطوری ، ایک
اوغلی . نوئل و تہودورسلہ برابر یاقلادی .
کندیسنک قاپانلیدی قولہ حبس ایتدردی ،
امپراطورلغی اعلان ایتدی . اہالی درحال آندرو
نیقوسدن طرفہ اولدی .
یوآنس محبدن قورنولانک چارمنی آزادی .
وندیکلر واسطہ سیلہ محبدن قاجیریلدی . امپراطورک
یکاہ التجا کاهی مراد غازی شک سراییدی .

تورکارک یکاہ غامسی ، ساچوقیلر و عثمان غازی
زمانسندن بری ، استانبولی آلہ کچیرمکدی .
جنوزلرلہ وندیکلر دہ استانبولک تجارتسندن وروت
متبلرندن استنادہ ایدرلردی .
او سرمدہ یوآنس پالہ اولوغوس قوتسندن
بالاستفادہ اوغلی و سلطنت شرعی آندرونیقوسی
حبس ایتدیرمشدی . مراد غازی بیزانس امپرا
طوریتہ امر کیندردی . آندرونیقوسی محبدن
چیقاردی . آندرونیقوسک خلاصی کندی سیاستدہ

اسکی آلاشہر دہ حکومت قورناغی

امپراطور یوآنس پالہ اولوغوسلہ اوغلاری
« اسکدار » کدیلر ، اورادن « بروسہ » بہ
کدیلر ، مراد غازی بہ سیغندیلر . کندیلر
آندرونیقوسدن قورتازمق شرطلہ مراد غازی بہ
قارشی اک ذلیلانہ شرطلہ راضی اولدیلر .
یوآنس پالہ اولوغوس مراد غازی بہ ہرستہ اونوز

توافق ایدہ کجکی . خصوصیلہ استانبولہ
وندیکلرلہ جنوزلرک رقابتی مراد غازی ایچین
غایت مہمدی . یوآنس پالہ اولوغوسی ضعیف
دوشورہ ک بوندق مکمل چارہ ہوندی . آندرو
نیقوس محبدن چیقار چیماز جنوزلرلہ برلشدی ،
یوآنس پالہ اولوغوسی دہ وندیکلری آلہ ایتشدی .

خونکار زمانہ تصادف ایدر . او دوردہ بوتون
بیزانس امپراطورلغی مراد خداوندکارک امریتہ
رامدی . بیزانس امپراطوری ، ہشٹی یوآنس -
پالہ اولوغوسلہ . اوزمانلر استانبولہ اوج
دولتک نفوذی واردی : تورکارک ، وندیکلرک ،
جنوزلرک ...

بوکونکی آلا شهر

متازکدن سوکره آلا شهر ، اوزون مدت یوان اشغالی آلتندہ قالدی . بوکون ارانی بر بوزدمه موجود دکادر .

آلا شهر یانمازدن بر کچه اول اون بیک نفوسلی بر شهریدی . دوت بیک شبوز اوی واردی . آلا شهر یاقینق و قتالک ک قوروقنج نخریاسته اوغراشدنر : بوکون آدام عقلای هیچ بر او صاعلام قالمشدر . خرابهده یالکنز بش بیک آج و جیبالق امانی یاتور . دیگر بش بیک آلا شهرلیدن قاج کنی داغیلدی . قاج کنی اولدی . هنوز معلوم دکادر . خلاصدن هان سوکره اقاض ارمشدن ایک یوز یانمش حصد چیقارمشلردی وینه اوئانده سوکره لکه آتی یوز کیشنک شهید ایدلکی معلومی .

آلا شهرک بوجامهک سوکره ک حالی آلا قلاتیق ایچون ، سوک زمانلرده نثر اولونان (ازمردن بروسیه) عنوانی کتانهده فالخ رفی بیک مکتوبه برلرندن آلا شهره خالد کوچک بر قسمی بورایه نقل ایدیور :

« آلا شهر ، آتاپولنک بشون شهرلندن ده ا زیادہ یاندی واونک قاجمہسی دیکلن آدم . اوزون مدت ، مغنیا ، قصبه وصاللی اسملرنی بیله ادوتیور .

بو حاک بکا نردن کلدیکنی آراشدیریور . قارشیمده خفیف بر روزگارله بشون خرابهک اقاضی هوایه قارشیوریور ، زرا دینه بیایرک آلا شهر برتوز بیغنی حالندهدر . وهیج برقصه ، آلا شهر قدر اولدرلرشدنر ، منظرمنک اوله بر پوشلی وارکه ، انسانه ، بر عصردنیری بوبوله کیمه اوغراماش کنی کلپور . بوخرابه ، قدیم خرابه لکی ، قوقوسز وقورودور .

بر دوقوز بزی آلدی ، سوسیز چشمه ل آراسندن یوقاری دوغری چیقپوروز . دوقوز : — شو صیرته قدر چیقارمہق ، قابل دکل ، قاجمہسی تمامله کورده منسکر ، دیور .

آلا شهرک بر خصوصیتده شوکه هیچ انسان یوق . یالکنز قویشو برکوشمہسند ، اقاض آراسندن یاتمش جسدری آیتقاریق ، آنالارنی بالارنی چمکه اوغراماشل کیمه ل کورپیوروز . فقط نیچون اطرافزی صارامبورسکر ، سزک اضطرارکیر یوقی ؟ زبرا بو سسیرک آراسندہ آغزیکزک سوله دیکنی وکوزکک آغلا دیغنی وقورلرکک چیریندیغنی کورمک بیله بزم ایچون بر تسلیدر .

بو اضطرارلی ، کچه وفق خرابه دن یایرم ساعت اوزاقده ی ساری قیز ایلمه لیک برافه لری آراسندہ دیکلپوروز . اختیار بر آلا شهرلینک آکلا دقلرنی نقل ایدیورم :

شهراده بازید ایلہ برابر بابلیده بولونش ، ویا شهری تسلیم آلامه بازید بک کوندرلشدنر ، ویاخود آتاپولونک بعض بلدلرندہ اولدیگی کی « آلا شهر » مراد غازی به یو آیس پالہ اولوغوس طرفدن تسلیم ایدلکدن سوکره ، ییزانسایار طرفدن تکرار آتشی ، ییلدیرم بازید یادشاه اولقدن سوکره کنی یکیدن فتح ایلدنر فقط یالکنز تاریخی برحقیت واردک ، اوده ، میلادک ۱۳۸۱ ترخیمده تبعمہسی آزمک « آلا شهر » ی توزکاره تسلیم ایدر ، اینتراطور یو آیس پالہ اولوغوسدر .

نثری ده « آلا شهر » فتحی حقدہ شومعلومانی ویریور :

« روایت اولنورکه آلا شهرک حصاری بازید خان غازی پیدشاه اولدیغندہ ولایت اسلام ایچندہ قالمشدی . دیزدار کافر ایدی . آکدن اوغلیله مدارا ایدوب وزندہ کانی ایدردی . بازید خان نیت غزا دیوب هان یوردی . اما شوله یصاقی ایتدی برکسه برکسه ک برحیمن زیادہ آتیہ و تحکم سیاسته مستحق اولوزدی . پس حصارک اوزرنه دوشیدیلر . کافر حصارک قیوسی یایوب جنکه اقدام ایدلی . سلطان بازید هان یغما امر ایلدی . کافر یغما خیرن اشیدینک امان دلیوب طاعت ویردی . آکدن آکدن اوغلی کلوب اطاعت ایدوب لایک و بعضی یته کندویہ وردیلر . اما خلیه وسک بازید خان نانه ایدی . ایدن اوغلی هان شوکا راضی اولدی که اخر عمرنده اقلیندن چیقارمیلر . پس آکدن اوغلنک واقفه وتیارنه سلطان بازید خان متصرف اولوب آیدن اوغلی نه ایسولقدن تیرمیدک وردیلر بو فتوح جرتک ۷۹۲ سنهسندہ واقع اولشد » .

عاشق پاشا زاده ایلہ نثری ارمسندہ بر فرق وارسه ، اوده غازی خونکارک شهادتی نه ینک ۷۹۱ سنهسندہ قید ایتسیدر .

« آلا شهر » ملی تاریخدنک ایلمک دورلنده بوبک بر اہمیتی حازدی . او دورده آلتون وکوش آز اولوردی . حلت اولانق ویرین هدیلر « دکرلی » نک آق علی بزلرندن دیکلیردی . آل سابعامجز ایسه « آلا شهر » ک قبتیل افلا دیسیندن ییلدیگی کی ، بضاً خلعتلرکده « آلا شهر » افلا دیسیندن دیکلیدی واقع اولوزدی .

امیر رفیع

بیک آلتون ویرمہی ، دائما اون ای بیک کیشی اسرہ حاشر بولودورمانی تمہ ایدیوردی . توزکار او ضرلرده « ازمر » حدودلرہ طوغرو ایلریلوردی . توزکاره ک زیادہ قارتی طوران ، « آلا شهر » فیسلادهانی ایدی . اینتراطور بوبوشدری مراد غازی برافاقہ ایوقت ایتدی . مراد غازی ، یو آیتسلہ او وللریک تہدیرلہ ایناندی : قطععی زمانده آندرونیغوسلہده بعض تہملرہ کیریششدی . بو تہمدی حنر برہ بوزمک ایستہمدی . استانبولہ بر قاج کنی کوندردی . اھالیدن آندرونیغوسی ، یوسف یو آیتسک اوغلی مانوئلہ یی ایستہ کابری سورودردی . اکثریت مانوئلہ طرمدار کوروندی . آندرونیغوس ، مراد غازیک توسطی قارشیمده دعواسنک غایب اولاجنی حس ایدر آیز تاجی تختی براندی . بابلی یو آیتسه اتجا ایتدی ، آتاپلرہ قیاندی . « سیلپوری » ایلہ جوازیدمک برلر دن برسمہی خاص مقامندہ آلاوق چکیدی .

مراد غازی یو آیتسلہ اوغلو مانوئلک ییزانس تختہ کیمہ لرنی تأمین ایتدی . کندلرہ خبر کوندردی . « آلا شهر » ک تسلیمی ایستہدی . شهر تسلیم اولیوردی . نہایت یو آیتس . اوغلو مانوئلہ برابر . اردوسنک باشته چکدی « آلا شهر » اوکنه کلدی ، تبعمہسی دشمنلرہ تسلیمه مجبور ایددی . (آلا شهر) ک توزکاره تسلیمی میلادک ۱۳۸۱ و هجرتک ۷۸۳ سنہلرہ تصادف ایدر .

ییزانس مؤرخلرندن فراجموز ایلہ خلایقودیلپس وتورک مؤرخلرندن دم قسم اعظمی « آلا شهر » ک منطبی ییلدیرم بازید زمانده کوستریوروز . عاشق پاشا زاده ایسه « آلا شهر » فتحی حقدہ شو معلومانی ویریور :

« آلا شهر ولایتی اهل اسلام ارانندہ قالمشدی . پادشاهی کافر دی . آیدن اوغلیله مدارا ایدوب دیوک ایدردی . بازید خان نیت غزا ایتدی . آلا شهر بوردی وستی ولاقته وارمدن بولورده چاغروب یاساقلرہ کندی . هیچ کیمسه نک بر چوئی طلبہ آلامدیلر . مان کیم بازید خان واردی . حصارک قیوسی یایدیلر . جنکه مشغول اولدیلر . بازیدخان دحی یغما دیدی . کافر یغما ییشتیلر . امان دیلہ دیلر . بو حجتک تاریخی جرتک یوز طقسان ایکسندہ واقع اولدی » .

عاشق پاشا زاده « آلا شهر » ک فتحی ۷۹۲ دە ییلدیرم بازید زمانده اولدوغی یازدیغی حالہ ، مراد غازیک وقتای : « بو ماجرائک تاریخی جرتک پدی یوز طقسان پدیسندہ واقع اولدی » دیرور . اولاً ، مراد غازیک وفاتی ۷۸۹ در . ثانیاً ، عاشق پاشا زاده تاریخندن صراحتہ آکلا . شیلپورک ، « آلا شهر » مراد غازیک وفاتندن اول آلتشدر احکالک « آلا شهر » محاصره سندہ

محمود ثاني دورنمه آلاشهرک کوردنسي

عَلَمِ حَكِيمِ يَانَلَرِي

معنوی و مادی مدنیت

« تکیایه دیم که دنیا معنوی و مادی مدنیت ایله
متتم اولسون . . . » جنرال پناه .

تورک اطباء جمعی طرفیندن ، دارالفنون
قونفرانس سالوننده ترتیب ایدیلن «لوقیاستور»ک
یوزنجی ولادت سنه سی احتفالی مناسبتیله دارالفنون
امینی مدرس دوقصودر بسم عمر باشانک ایراد
ایندیکی نطقه جواباً فرانسه جهوزی تورکیا فوق العاده
متمنی جنرال پناه ، خطیبی تبریک و سیاسیات
ایله برابر علمک ترقیسندن بحث ایستدکن
صکره پک چوق کوزل و فاشدلی شیلر آرمسنده
« تکی ایدریم که دنیا معنوی و مادی مدنیت ایله متتم
اولسون » جمله سنده سوبلهی .

جنرال پناه کی صلاحیتدار اورویلی
برآغزدن « مدنیت » ک معنوی و مادی قسملریه
آیرلسی کیفتی ، بالخاصه بسم نظر دقتی جلب
ایندی . چونکه ، شدیدی قدر کتابلرده اوقو-
دینم و یافرنک مجلسلرنده ایشتدیکم « مدنیت »
مفهومیله تطبیقاتی کوردیکم و ایشتدیکم « مدنیت »
مفهومی آرمسنده هان هان هیچ برنسابت اولدیغی،
بودن اون سکر سنه اول آکلامد .

۱۹۰۴ دمازمیرده ایکن، زمانک تصدیقاتدن
و تعقیباتدن قوروتولقی ایچون قاهرهیه فرار ایجتش
ایدم .

اعتراف ایچلی بیکه ، دورجه پیده استبدادشدله
اجرای حکم ایشتدیکم هرده ، نوکیاده « فکر »
محسوس ، « حریت » مقنود ، « حق » منسلب
اولدیندن، آرمه صره اردویا کتابلرنده و غزتلرنده

تصادف ایشتدیکم « مدنیت » کله سنه حیران اولدقدن
بشقه « مدنیت » ک نعمتلرندن استفاده ایچکی
شدله آرزو ایلریدیم . عندهمه ، اورویا دواتلری،
« مدنیت » حقیقیه نی تمثیل ایدرلی ایدی و بودولترک
حایه سی آلتینده یاشایانلری پک بختیار عد و اولتره
غبطه ایدر ایدم .

قاهرهیه مواصلتک برنجی کونی ، محلی بریوی
فرانسه غزته آلدیم . بوغزته ، مصری اشغال
ایجتش اولان اجنی دولت علیه شکایت ایچکده
اولان مصریلره هجوم ایدیرور ایدی . بن ،
ولی نعمتلرنه (؟) قازنی کلن مصریلری
کفران نعمت ایله اتهام ایتم . یه اوگون آقشام
اوستی چیقان بر عربجه غزته آلدیم . بو غزته ،
فرانسه غزتهیه جواب و بریرور ایدی . فرانسه
غزته پک مقالمی قورو لافدن و عربجه غزته پک
مقاله سی ایسه مقول و منطقی سوزلردن عبارت
اولدیغی کوردونجه برذریره « یوناصل اولیور »
دیه کندی کندیته صوردم .

بوغزته لک مجادلر سی اون پدی کون تعقیب
ایتدکن صکره ، دهشتلی بر انکسار خیاله
اوغرادم . نندن ؟

ترقیلره کورده « مدنیت » مفهومی
آیرلیان بر « کل » در . مدنیت دینلکی وقت
حق ، عدالت ، وجدان کی معنویاتیه شندوفر،
تلفراف ، تللو کی علمک تطبیقاتی محموللری
آکلاراز . هله ، « مدنیت » ک معنوی انسانی،
بزم یعنی شرقیلر ایچون دها قیمتی و مهمدر .
زیرا ، بزا سببداد آلتینده ایچدیکن ایچون ،
بو کی معنوی ممالیک پرستشکارلری کلدک .
شرقیلره نظر « حق » ک تسلیمی ، « عدالت » ک
تحلیلی ، « وجدان » ک صفوی کی معنویات ،
شندوفر، تلفراف ، تللو کی علمک تطبیقاتی
محصولانه فائدر . زیرا دنیا ، برنجیلک مقف-
و

— یونانلار ایک اونوز برنده تلاش ایشتدیلر .
مفط آقپون دوشونجه حدتدن کوزلری دوندی ،
قانی قانی دولاشوب بیک بش یوز قصبه یی
طوندیلر ، کاه ترله ، کاه یایا ازمیره دوغری
کوتوردیلر باقدی که سوقلردن براقیز بوروسز
بوزعون طابورلری یکچور . درت کوزله بزم
سوارلی بکلامک بشلاق . رلی کاوور دودوز کی
اوستیزه صادلی . ایلول درنده قصبیه اون پردن
آتش قویدیلر . آرقه سنن برده سرت روزکار
چیندی، ایشته بویه کول اولدق . اون بیک نفوسن
واردی ، شدی بش بیک قالدق ، اوج بیکدن
فضله قادی چوجوق ، داغنده بایرده آجیق یاتیور .
عشاقده کافی درجه وقت بولایان تخریب
طابوری ، آلاشهری صوک آقعه سنه قدر صویدی .
صوک اوبنه قدر یاقدی ، طونایلدیکی قدر کسیدی،
آتشه آتدی . بو طابور کیدرکن « مناماق »
استاسیوننده اوج یوز تورک چوجونی اولدیرمشدر .
قایمک اوکنه او طوردیم ، اوزافده چیلای
داغیرک غروبیه یازیورم . خرابلر آلاجه قارالقدمه .
طبلته برابره اوفرده قولای دچاپوق سوئیور .
بیم ظلمنده ییقق برمناره ارنامنک اوله برحزنی
واکره ، آقشامک و غریبک بوتون حزنی اونده
تکافت ایجتش کی ... کونش باندقدن صوکرا
یانینک قیرمزی علوی کوردن دیک کی ، ا ک اسک
خرابه نیک الک اونو توش فاجعه سی ییقق برمناره نیک
رسندن ، برنج کی ، بوتون هوای نسیمی به قاریشور .
غروبیدن صوکرا هوا یی بر خرابه باندنه تنس
بدلر یقیلمش ، یاقش ، ترک ابدلش و اونو توش
شیک بو ایچین ایچین یاشاییشی فرق ایشلردر .
بزی سکوتک اسرار انیکر سنندن و تعقیبدن
قورتارمق ایچون نه اووادن چنغراق سسی
کیور ، نه بوتون وسعت ایچنده برتک ایشیق
یاتیور ، حیاتک هیچ بر آوی یوقی ... »